

Warszawa, dnia 23 grudnia 2016 r.

Poz. 2139

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 14 grudnia 2016 r.

w sprawie minimalnych wymagań, jakie powinien spełniać ośrodek, oraz minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku²⁾

Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. poz. 266) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ośrodek projektuje się w sposób uwzględniający potrzeby fizjologiczne i etologiczne utrzymywanych w nich zwierząt.

2. Ośrodek zabezpiecza się przed:

- 1) dostępem osób trzecich;
- 2) dostępem innych zwierząt;
- 3) ucieczką utrzymywanych w nim zwierząt.

3. Powierzchnie ścian i podłóg w ośrodku wykonuje się z materiałów:

- 1) odpornych na poważne uszkodzenia mechaniczne powodowane przez zwierzęta oraz środki przeznaczone do oczyszczania;
- 2) nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt;
- 3) z którymi kontakt nie powoduje zranień zwierząt.

4. Wyposażenie i urządzenia w ośrodku zabezpiecza się w sposób uniemożliwiający ich uszkodzenie oraz zranienie zwierząt.

§ 2. W ośrodku wyodrębnia się, jeżeli prowadzone procedury tego wymagają, pomieszczenia:

- 1) przeznaczone do utrzymywania zwierząt, w tym kojce i klatki;
- 2) umożliwiające wykonywanie testów diagnostycznych, sekcji zwłok lub pobieranie próbek do badań laboratoryjnych wykonywanych poza tym pomieszczeniem – w przypadku pomieszczeń laboratoryjnych;
- 3) wykorzystywane do wykonywania ogólnych i specjalistycznych procedur lub obserwacji – w przypadku gdy wykonywanie tych procedur lub obserwacji jest niepożądane w pomieszczeniach, w których są utrzymywane zwierzęta;

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 276 z 20.10.2010, str. 33).

- 4) przeznaczone do izolowania nowo pozyskanych zwierząt do momentu ustalenia ich stanu zdrowotnego oraz określenia i zminimalizowania potencjalnych zagrożeń dla zdrowia pozostałych zwierząt;
- 5) przeznaczone do izolacji zwierząt rannych lub chorych;
- 6) przeznaczone do przeprowadzania procedur chirurgicznych w warunkach aseptycznych, wraz z zapleczem umożliwiającym opiekę pooperacyjną;
- 7) techniczne, w tym magazynowe.

§ 3. 1. Pomieszczenia, w których są utrzymywane zwierzęta:

- 1) wykonuje się z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt;
- 2) wykonuje się w sposób zapobiegający możliwości okaleczenia zwierząt;
- 3) wykonuje się z materiałów odpornych na techniki czyszczenia i odkażania – z wyjątkiem pomieszczeń, które nie mogą być ponownie wykorzystywane;
- 4) wyposaża się w miejsce odpoczynku dla zwierząt, które posiada cechy miejsca odpoczynku dla zwierząt występującego w naturalnym środowisku tego gatunku zwierząt, dostępne dla wszystkich zwierząt tego gatunku.

2. Konstrukcja podłóg w pomieszczeniach, w których są utrzymywane zwierzęta, powinna:

- 1) być przystosowana do danego gatunku i grupy wiekowej zwierząt;
- 2) umożliwiać łatwe usuwanie odchodów.

§ 4. 1. W pomieszczeniach, w których są utrzymywane zwierzęta, zapewnia się:

- 1) dostosowanie do potrzeb zwierząt systemu wentylacji ciągłej i awaryjnej o wydajności zapewniającej co najmniej od 15 do 20 wymian powietrza na godzinę, chyba że szczególne warunki, takie jak temperatura, powodują konieczność zapewnienia zwiększonej wymiany powietrza, z tym że w przypadku utrzymywania w tych pomieszczeniach mniejszej liczby zwierząt niż liczba wynikająca z minimalnych wymagań, jakie powinien spełniać ośrodek w zakresie zagęszczenia zwierząt, określona w załączniku nr 1 do rozporządzenia, zapewnia się ich wyposażenie w system wentylacji o wydajności zapewniającej co najmniej od 8 do 10 wymian powietrza na godzinę;
- 2) utrzymanie poziomu kurzu i stężenia gazów na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt przez izolację, ogrzewanie i wentylację tych pomieszczeń;
- 3) temperaturę oraz wilgotność, dostosowane do gatunków i grup wiekowych zwierząt, których poziom jest codziennie mierzony i zapisywany, z tym że poziom wilgotności względnej może się wahać w granicach $55\% \pm 10\%$;
- 4) oświetlenie umożliwiające zaspokajanie biologicznych potrzeb zwierząt i odpowiednie warunki pracy personelowi, w przypadku gdy dostęp do światła naturalnego nie zapewnia cyklu dzień/noc.

2. Oświetlenie w pomieszczeniach, w których są utrzymywane zwierzęta:

- 1) umożliwia wykonywanie czynności hodowlanych i kontrolę zwierząt;
- 2) dostosowuje się intensywnością i regularnością cykli do wymagań danego gatunku zwierząt;
- 3) dostosowuje się do wrażliwości na światło – w przypadku zwierząt albinotycznych.

3. Poziom hałasu, w tym ultradźwięków, w pomieszczeniach, w których są utrzymywane zwierzęta, nie może niekorzystnie oddziaływać na dobrostan zwierząt. W pomieszczeniach, w których są utrzymywane zwierzęta, natężenie hałasu nie może przekraczać poziomu 60 dB, a podczas przeprowadzania procedur – 35 dB.

4. Stosowane w ośrodku systemy alarmowe mogą emitować dźwięki pozostające poza zakresem słyszalności zwierząt, o ile nie uniemożliwia to odbierania sygnałów alarmowych przez ludzi. W przypadku utrzymywania w ośrodku zwierząt z rzędu naczelnych stosuje się systemy alarmowe wyłącznie w postaci alarmu świetlnego.

5. Pomieszczenia, w których są utrzymywane zwierzęta, wyposaża się w izolację akustyczną i materiały dźwiękochłonne, jeżeli prowadzone procedury tego wymagają.

6. Zwierzęta mogą być stale utrzymywane poza pomieszczeniami w ośrodku, jeżeli warunki klimatyczne nie powodują u nich dystresu.

7. Nie utrzymuje się w jednym pomieszczeniu zwierząt:

- 1) wymagających różnych warunków środowiskowych;
- 2) wykazujących wobec siebie zachowania agresywne, a dodatkowo, w przypadku gatunków antagonistycznych, zwierzętom uniemożliwia się kontakt wzrokowy, słuchowy lub węchowy.

§ 5. 1. Pomieszczenia magazynowe:

- 1) projektuje się, użytkuje i utrzymuje w sposób niewpływający na pogorszenie jakości karmy i ściółki;
- 2) zabezpiecza się przed dostępem szkodników i owadów.

2. Materiały, które mogą być skażone lub niebezpieczne dla zwierząt lub personelu, przechowuje się oddzielnie.

3. W pomieszczeniach technicznych strefy przeznaczone do czyszczenia i mycia dostosowuje się rozmiarami do możliwości zainstalowania sprzętu koniecznego do odkażania i czyszczenia używanego wyposażenia. Czyszczenie przeprowadza się w sposób uniemożliwiający skażenie lub zanieczyszczenie oczyszczonego wyposażenia.

4. W ośrodku zapewnia się warunki sanitarne w zakresie składowania oraz bezpiecznego unieszkodliwiania zwłok i odpadów zwierzęcych.

§ 6. 1. W ośrodku zapewnia się:

- 1) w zakresie warunków technicznych:
  - a) zasilanie awaryjne podtrzymujące podstawowe funkcje urządzeń elektrycznych i mechanicznych oraz oświetlenie awaryjne i system alarmowy,
  - b) systemy grzewcze i wentylacyjne wyposażone w urządzenia monitorujące i alarmowe,
  - c) instrukcję postępowania w sytuacjach awaryjnych i umieszczenie jej w widocznych miejscach,
  - d) instrukcję dotyczącą dostosowania zaopatrzenia akwariów i zbiorników w wodę do potrzeb i granic tolerancji poszczególnych gatunków ryb, płazów i gadów,
  - e) program mający na celu:
    - konserwację obiektów zapobiegającą usterkom tych obiektów i sprzętu,
    - określenie sposobu usuwania stwierdzonych usterek,
    - oczyszczanie pomieszczeń oraz zachowanie norm sanitarnych;
- 2) w zakresie utrzymywania zwierząt:
  - a) stałe grupy zwierząt złożone ze zgodnie współżyjących osobników, z wyjątkiem zwierząt o naturze samotniczej,
  - b) w wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych względami naukowymi związanymi z dobrostanem lub zdrowiem zwierząt, utrzymywanie zwierząt pojedynczo, ograniczone do niezbędnego minimum, jeżeli zostanie zachowany kontakt wzrokowy, słuchowy, węchowy lub dotykowy z innymi zwierzętami,
  - c) monitorowanie zwierząt wprowadzanych po raz pierwszy lub ponownie wprowadzanych do ustalonych grup, w celu uniknięcia problemów związanych z nieodpowiednim dobraniem zwierząt i zaburzeniem relacji w grupie,
  - d) przestrzeń dostosowaną do danego gatunku, grupy wiekowej i stanu fizjologicznego, umożliwiającą zwierzętom realizację naturalnych zachowań,
  - e) wzbogacenie warunków bytowania zwierząt w sposób odpowiedni dla danego gatunku, wprowadzający techniki rozszerzające zakres czynności, które mogą być wykonywane przez zwierzęta, pozwalające im na obniżenie poziomu stresu, w tym umożliwiające częściową kontrolę i dokonywanie wyboru środowiska,
  - f) dokonywanie regularnych przeglądów i aktualizacji metod wzbogacania warunków bytowania zwierząt,
  - g) stosowanie karmy dla zwierząt:
    - pozbawionej zanieczyszczeń oraz posiadającej walory smakowe atrakcyjne dla danego gatunku,
    - produkowanej, przygotowywanej i podawanej przy zastosowaniu środków i surowców, które minimalizują wystąpienie skażenia chemicznego, fizycznego i mikrobiologicznego,

- odpowiadającej potrzebom żywieniowym i behawioralnym zwierząt pod względem formy, zawartości i sposobu podawania,
- pakowanej, transportowanej i przechowywanej w sposób zapobiegający skażeniu, zepsuciu lub uszkodzeniu,
- h) regularne oczyszczanie, a w razie konieczności odkażanie, wszystkich urządzeń wykorzystywanych do karmienia zwierząt, w tym codzienne usuwanie niezjedzonych resztek karmy,
- i) swobodny dostęp do karmy dla każdego zwierzęcia i przestrzeń ograniczającą rywalizację o pożywienie,
- j) ciągły dostęp do nieskażonej wody pitnej,
- k) regularne kontrolowanie, serwisowanie oraz czyszczenie systemów poidel automatycznych w celu zapewnienia ich sprawności,
- l) ściółkę lub legowiska spełniające potrzeby bytowe danego gatunku, wraz z materiałami do budowy gniazd lub rozrodu dla zwierząt hodowlanych; niedopuszczalne jest stosowanie jako ściółki materiałów pochodzących z drewna poddanego obróbce chemicznej,
- m) suche i czyste miejsca snu zwierząt,
- n) środki ostrożności w celu zminimalizowania zagrożenia zalaniem wodą – w przypadku stosowania klatek z podłogami pełnymi,
- o) programy przyzwyczajania i treningu dostosowane do danego gatunku zwierząt, procedur i okresu trwania procedury lub doświadczenia,
- p) strategię działania zapewniającą utrzymanie wysokiego stanu zdrowotnego i dobrostanu zwierząt oraz wymogów naukowych obejmującą:
  - regularne monitorowanie stanu zdrowia zwierząt,
  - program monitorowania zagrożeń mikrobiologicznych,
  - plany działania w sytuacjach pogorszenia się stanu zdrowotnego zwierząt,
  - określenie parametrów zdrowotnych i procedur wprowadzania nowych zwierząt do ośrodka.

2. Zwierzęta kontroluje co najmniej raz dziennie osoba, o której mowa w art. 20 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, w sposób zapewniający zidentyfikowanie wszystkich chorych lub rannych zwierząt i podjęcie działań stosownych do zaistniałych okoliczności.

§ 7. W przypadku prowadzenia badań w dziedzinie rolnictwa dotyczących zwierząt gospodarskich, w zakresie minimalnych wymagań, jakie powinien spełniać ośrodek, oraz minimalnych wymagań w zakresie opieki nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku, jeżeli cel doświadczenia tego wymaga, stosuje się przepisy określone w:

- 1) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 344 i 1157 oraz z 2011 r. poz. 1652);
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 778 oraz z 2015 r. poz. 1516).

§ 8. Minimalne wymagania, jakie powinien spełniać ośrodek w zakresie:

- 1) utrzymywania, zagęszczenia i opieki nad zwierzętami poszczególnych gatunków w miejscach ich utrzymywania, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) temperatury wewnątrz pomieszczeń dla zwierząt utrzymywanych w klatkach, kojcach lub na wybiegach, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) zalecanego okresu kwarantanny dla niektórych gatunków zwierząt, określa załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) utrzymywania ryb, określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.³⁾

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych, jednostkach hodowlanych i u dostawców (Dz. U. poz. 368), które na podstawie art. 82 ust. 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. poz. 266) traci moc z dniem 31 grudnia 2016 r.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 grudnia 2016 r. (poz. 2139)

Załącznik nr 1

MINIMALNE WYMAGANIA, JAKIE POWINIEN SPEŁNIAĆ OŚRODEK W ZAKRESIE UTRZYMYWANIA,
ZAGĘSZCZENIA I OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW
W MIEJSCACH ICH UTRZYMYWANIA

1. Myszy, szczury, myszokoczki, chomiki i świnki morskie

Tabela 1.1.

Myszy

Zwierzęta	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) (*)
W trakcie procedur oraz odstawione i oczekujące na procedury	do 20	330	60	12
	ponad 20 do 25	330	70	12
	ponad 25 do 30	330	80	12
	ponad 30	330	100	12
Hodowlane		330 Dla pary monogamicznej (stada niekrewniacze/ szczepy wsobne) lub trio (szczepy wsobne). Każdej dodatkowej samicy z młodymi należy zapewnić dodatkowo 180 cm ² .		12
Odsadzone (**)				
Przy powierzchni pomieszczeń - 950 cm ²	poniżej 20	950	40	12
Odsadzone Przy powierzchni pomieszczeń - 1 500 cm ²	poniżej 20	1 500	30	12

(*) Odległość w pionie między podłogą a pokrywą górną w pomieszczeniu, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

(**) Młode myszy po odstawieniu od matek można utrzymywać w większych zagęszczeniach przez krótki okres po odstawieniu do momentu rozdzielania, pod warunkiem że zwierzęta są utrzymywane w większych pomieszczeniach z odpowiednim urozmaiceniem i powyższe warunki utrzymywania zwierząt nie skutkują naruszeniem dobrostanu zwierząt, takim jak: podwyższony poziom agresji, zachorowalności lub śmiertelności

zwierząt, wykształcenie zaburzeń behawioralnych, lub reakcji fizjologicznych i behawioralnych na stres.

Tabela 1.2.

Szczury

Zwierzęta	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
W trakcie procedur oraz odstawione i oczekujące na procedury ^(**)	do 200	800	200	18
	ponad 200 do 300	800	250	18
	ponad 300 do 400	800	350	18
	ponad 400 do 600	800	450	18
	ponad 600	1 500	600	18
Hodowlane		800 Matka z młodymi. Każdemu dodatkowemu dorosłemu osobnikowi wprowadzonemu na stałe do pomieszczenia należy zapewnić dodatkowo 400 cm ² .		18
Hodowlane ^(***) Przy powierzchni pomieszczeń - 1 500 cm ²	do 50	1 500	100	18
	ponad 50 do 100	1 500	125	18
	ponad 100 do 150	1 500	150	18
	ponad 150 do 200	1 500	175	18
Hodowlane ^(***) Przy powierzchni pomieszczeń - 2 500 cm ²	do 100	2 500	100	18
	ponad 100 do 150	2 500	125	18
	ponad 150 do 200	2 500	150	18

^(*) Odległość w pionie między podłogą a pokrywą górną w pomieszczeniu, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

^(**) W przypadku badań długoterminowych, gdy dostępna przestrzeń na jedno zwierzę zmniejsza się pod koniec badania poniżej wartości podanych powyżej, priorytetem jest utrzymanie stabilnych struktur społecznych wśród zwierząt.

^(***) Młode szczury po odstawieniu od matek można utrzymywać w większych zagęszczeniach przez krótki okres po odstawieniu do momentu rozdzielenia, pod warunkiem że zwierzęta są utrzymywane w większych

pomieszczeniach z odpowiednim urozmaiceniem i powyższe warunki utrzymywania zwierząt nie skutkują naruszeniem dobrostanu zwierząt, takim jak: podwyższony poziom agresji, zachorowalności lub śmiertelności zwierząt, wykształcenie zaburzeń behawioralnych, lub reakcji fizjologicznych i behawioralnych na stres.

Tabela 1.3.

Myszokoczki

Zwierzęta	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
W trakcie procedur oraz odstawione i oczekujące na procedury	do 40	1 200	150	18
	ponad 40	1 200	250	18
Hodowlane		1 200 Para monogamiczna lub trio z młodymi		18

^(*) Odległość w pionie między podłogą a pokrywą górną w pomieszczeniu, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

Tabela 1.4.

Chomiki

Zwierzęta	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) ^(*)
W trakcie procedur oraz odstawione i oczekujące na procedury	do 60	800	150	14
	ponad 60 do 100	800	200	14
	ponad 100	800	250	14
Hodowlane		800 Matka lub para monogamiczna z młodymi		14
Hodowlane ^(**)	poniżej 60	1 500	100	14

(*) Odległość w pionie między podłogą a pokrywą górną w pomieszczeniu, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

(**) Młode chomiki po odstawieniu od matek można trzymać w większych zagęszczeniach przez krótki okres po odstawieniu do momentu rozdzielania, pod warunkiem że zwierzęta są utrzymywane w większych pomieszczeniach z odpowiednim urozmaiceniem i powyższe warunki utrzymywania zwierząt nie skutkują naruszeniem dobrostanu zwierząt, takim jak: podwyższony poziom agresji, zachorowalności lub śmiertelności zwierząt, wykształcenie zaburzeń behawioralnych, lub reakcji fizjologicznych i behawioralnych na stres.

Tabela 1.5.

Świnki morskie

Zwierzęta	Masa ciała utrzymywanych zwierząt (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm) (*)
W trakcie procedur oraz odstawione i oczekujące na procedury	do 200	1 800	200	23
	ponad 200 do 300	1 800	350	23
	ponad 300 do 450	1 800	500	23
	ponad 450 do 700	2 500	700	23
	ponad 700	2 500	900	23
Hodowlane		2 500 Para z młodymi. Każdej dodatkowej samicy hodowlanej należy zapewnić dodatkowo 1 000 cm ²		23

(*) Odległość w pionie między podłogą a pokrywą górną w pomieszczeniu, przy czym wysokość ta dotyczy ponad 50 % minimalnej powierzchni podłogi pomieszczenia przed wprowadzeniem urządzeń urozmaicających warunki bytowania.

2. Króliki

Pomieszczenia, w których są utrzymywane króliki, wyposaża się w półkę powyżej powierzchni podłogi. Zwierzę powinno móc wygodnie położyć się, usiąść lub przemieszczać pod taką półką. Półka nie powinna zajmować więcej niż 40 % powierzchni podłogi. W przypadku, gdy ze względów naukowych lub lekarsko-weterynaryjnych nie jest możliwe zastosowanie półki, należy zwiększyć powierzchnię pomieszczenia o 33 % dla pojedynczego królika i o 60 % dla pary. W przypadku, gdy półka jest przeznaczona dla królików w wieku poniżej 10 tygodni, jej wielkość wynosi co najmniej 55 cm na 25 cm, a wysokość ponad podłogą jest taka, aby zwierzęta mogły z tej półki korzystać.

Tabela 2.1.

Króliki w wieku ponad 10 tygodni

Wartości podane w tabeli 2.1 stosuje się do klatek i kójców. Dodatkowa powierzchnia podłogi na

każdego królika wynosi minimum 3 000 cm² dla trzeciego, czwartego, piątego i szóstego królika, natomiast każdy kolejny królik wymaga dodatkowo zwiększenia powierzchni co najmniej o 2 500 cm².

Końcowa masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno lub dwa harmonijnie współżyjące zwierzęta (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalne wymiary półek w pomieszczeniach (cm × cm)	Zalecana wysokość półki od podłogi w pomieszczeniu (cm)
poniżej 3	3 500	45	55 × 25	25
od 3 do 5	4 200	45	55 × 30	25
ponad 5	5 400	60	60 × 35	30

Tabela 2.2.

Królica z młodymi

Masa ciała królicy (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Dodatkowa powierzchnia na skrzynki do budowy gniazda (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)
poniżej 3	3 500	1 000	45
od 3 do 5	4 200	1 200	45
ponad 5	5 400	1 400	60

Tabela 2.3.

Króliki w wieku poniżej 10 tygodni

Wartości podane w tabeli stosuje się do klatek i kojców.

Wiek utrzymywanych zwierząt	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)
Od odstawienia do 7 tygodnia życia	4 000	800	40
Od 7 do 10 tygodnia życia	4 000	1 200	40

3. Koty

Kotów nie utrzymuje się pojedynczo dłużej niż dwadzieścia cztery godziny bez przerwy. W przypadku stwierdzenia u kotów powtarzających się zachowań agresywnych wobec innych kotów, utrzymuje się je pojedynczo jedynie wówczas, gdy nie można im zapewnić towarzystwa kotów, w

stosunku do których nie wykazują one agresji. Co najmniej raz na tydzień monitoruje się stres społeczny u wszystkich zwierząt utrzymywanych w parach lub grupach. Samice z młodymi poniżej czterech tygodni życia lub samice w ostatnich dwu tygodniach ciąży można utrzymywać pojedynczo.

Tabela 3.

Koty

Minimalna przestrzeń, w której można utrzymywać kocię z młodymi, jest równa przestrzeni dla pojedynczego kota, jednak konieczne jest stopniowe zwiększanie tej powierzchni, tak aby do czwartego miesiąca życia kocięta zostały przeniesione do pomieszczeń odpowiadających wartościom wskazanym w tabeli 3.

Miejsca karmienia i miejsca, w których są umieszczane kuwety na odchody, są oddalone od siebie o co najmniej 0,5 m; miejsc tych nie zamienia się względem siebie.

	Powierzchnia podłogi ^(*) (m ²)	Powierzchnia półki (m ²)	Wysokość pomieszczenia (m)
Wartość minimalna dla jednego dorosłego osobnika	1,5	0,5	2
Dla każdego dodatkowego osobnika należy dodać	0,75	0,25	-
^(*) Powierzchnia podłogi bez powierzchni półek.			

4. Psy

W miarę możliwości psom zapewnia się wybieg. Psów nie utrzymuje się pojedynczo dłużej niż cztery godziny bez przerwy.

Powierzchnia pomieszczenia wewnętrznego stanowi co najmniej 50 % minimalnej przestrzeni dostępnej dla psów, określonej w tabeli 4.1.

Wymiary dostępnej przestrzeni określono w oparciu o wymogi dla psów rasy beagle. Rasy olbrzymie, takie jak bernardyny lub wilczarze irlandzkie, mogą wymagać przestrzeni o wymiarach znacznie przekraczających wartości podane w tabeli 4.1. Rozmiary przestrzeni dla ras innych niż laboratoryjne beagle są określane po zasięgnięciu opinii lekarza weterynarii.

W trakcie prowadzenia procedury, jeżeli dana procedura tego wymaga, psy utrzymywane w parach lub w grupie mogą być umieszczone w pomieszczeniu o powierzchni wynoszącej połowę łącznej przypadającej im powierzchni (2 m² dla psa o masie ciała poniżej 20 kg, 4 m² dla psa o masie ciała powyżej 20 kg). Okres przetrzymywania psa w takim pomieszczeniu nie może przekraczać czterech godzin bez przerwy.

Karmiącej suce z młodymi zapewnia się powierzchnię równą powierzchni przeznaczonej dla pojedynczej suki o takiej samej masie ciała.

Kojec hodowlany wyposaża się w dodatkowy przedział lub półkę, które umożliwiają suce czasową separację od młodych.

Tabela 4.1.

Psy

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno lub dwa zwierzęta (m ²)	Minimalna wartość dodatkowa dla każdego dodatkowego osobnika	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)

			(m ²)	
do 20	4	4	2	2
ponad 20	8	8	4	2

Tabela 4.2.

Psy - szczenięta odstawione od matki

Masa ciała psa (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
do 5	4	0,5	2
ponad 5 do 10	4	1,0	2
ponad 10 do 15	4	1,5	2
ponad 15 do 20	4	2	2
ponad 20	8	4	2

5. Fretki

Tabela 5.

Fretki

	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (cm ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)
Zwierzęta do 600 g	4 500	1 500	50
Zwierzęta ponad 600 g	4 500	3 000	50
Dorosłe samce	6 000	6 000	50
Samica z młodymi	5 400	5 400	50

6. Zwierzęta naczelne

Młode zwierzęta z rzędu naczelnych nie mogą być oddzielane od matek przed osiągnięciem, w zależności od gatunku, wieku 6-12 miesięcy.

Otoczenie, w którym przebywają zwierzęta z rzędu naczelnych, powinno umożliwiać im wykonywanie złożonego dziennego programu aktywności, a także korzystanie z zachowań zapewniających im poczucie bezpieczeństwa oraz powinno być urozmaicone w sposób umożliwiający im właściwą dla gatunku aktywność ruchową.

Tabela 6.1.

Marmozety i tamaryny

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 8 miesiąca życia.

Gatunek	Minimalna powierzchnia podłogi pomieszczenia na jedno ^(*) lub dwa zwierzęta z młodymi do 5 miesiąca życia (m ²)	Minimalna dodatkowa kubatura na każde dodatkowe zwierzę powyżej 5 miesiąca życia (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m) ^(**)
Marmozety	0,5	0,2	1,5
Tamaryny	1,5	0,2	1,5

^(*) Zwierzęta są trzymane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach.
^(**) Pułap pomieszczenia znajduje się na wysokości co najmniej 1,8 m od poziomu podłogi.

Tabela 6.2.

Mały plaksowate

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 6 miesiąca życia.

Minimalna powierzchnia podłogi na jedno ^(*) lub dwa zwierzęta (m ²)	Minimalna dodatkowa kubatura na każde dodatkowe zwierzę powyżej 6 miesiąca życia (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
2,0	0,5	1,8

^(*) Zwierzęta są utrzymywane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach.

Tabela 6.3.

Makaki i koczkodany^(*)

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 8 miesiąca życia.

Utrzymywane zwierzęta	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna kubatura pomieszczenia (m ³)	Minimalna kubatura na jedno zwierzę (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
w wieku poniżej 3	2,0	3,6	1,0	1,8

lat ^(**)				
w wieku od 3 lat ^(***)	2,0	3,6	1,8	1,8
utrzymywane do celów hodowlanych ^(****)			3,5	2,0
<p>(*) Zwierzęta są utrzymywane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach. (**) W pomieszczeniu o wymiarach minimalnych może przebywać do trzech zwierząt. (***) W pomieszczeniu o wymiarach minimalnych może przebywać do dwóch zwierząt. (****) W koloniach hodowlanych nie jest wymagana dodatkowa kubatura dla młodych zwierząt do 2 roku życia przebywających z matkami.</p>				

Tabela 6.4.

Pawiany^(*)

Młode mogą być oddzielone od matki po ukończeniu 8 miesiąca życia.

Utrzymywane zwierzęta	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna kubatura pomieszczenia (m ³)	Minimalna kubatura na jedno zwierzę (m ³)	Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
w wieku poniżej 4 lat ^(**)	4,0	7,2	3,0	1,8
w wieku od 4 lat ^(**)	7,0	12,6	6,0	1,8
utrzymywane do celów hodowlanych ^(***)			12,0	2,0
<p>(*) Zwierzęta są utrzymywane w odosobnieniu wyłącznie w wyjątkowych przypadkach. (**) W pomieszczeniu o wymiarach minimalnych może przebywać do dwóch zwierząt. (***) W koloniach hodowlanych nie jest wymagana dodatkowa kubatura dla młodych zwierząt do 2 roku życia przebywających z matkami.</p>				

7. Zwierzęta gospodarskie

Tabela 7.1.

Bydło

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (m ²)	Długość odcinka koryta do nieograniczonego żywienia bydła bezrogiego na jedno zwierzę (m)	Długość odcinka koryta do ograniczonego żywienia bydła bezrogiego na jedno zwierzę (m)
do 100	2,50	2,30	0,10	0,30
ponad 100 do 200	4,25	3,40	0,15	0,50

ponad 200 do 400	6,00	4,80	0,18	0,60
ponad 400 do 600	9,00	7,50	0,21	0,70
ponad 600 do 800	11,00	8,75	0,24	0,80
ponad 800	16,00	10,00	0,30	1,00

Tabela 7.2.

Owce i kozy

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (m ²)	Minimalna wysokość przegrody (m)	Długość odcinka koryta do żywienia nieograniczonego na jedno zwierzę (m)	Długość odcinka koryta do żywienia ograniczonego na jedno zwierzę (m)
poniżej 20	1,0	0,7	1,0	0,10	0,25
ponad 20 do 35	1,5	1,0	1,2	0,10	0,30
ponad 35 do 60	2,0	1,5	1,2	0,12	0,40
ponad 60	3,0	1,8	1,5	0,12	0,50

Tabela 7.3.

Świnie i świnki miniaturowe

Masa ciała utrzymywanych zwierząt (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (*) (m ²)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (m ²)	Minimalna powierzchnia legowiskowa na jedno zwierzę (w neutralnych warunkach termicznych) (m ²)
do 5	2,0	0,20	0,10
ponad 5 do 10	2,0	0,25	0,11
ponad 10 do 20	2,0	0,35	0,18
ponad 20 do 30	2,0	0,50	0,24
ponad 30 do 50	2,0	0,70	0,33
ponad 50 do 70	3,0	0,80	0,41
ponad 70 do 100	3,0	1,00	0,53

ponad 100 do 150	4,0	1,35	0,70
ponad 150	5,0	2,50	0,95
dorośle (zwyczajowo) knury	7,5		1,30

(*) Świnie mogą być utrzymywane w mniejszych pomieszczeniach przez krótki okres, na przykład przez wprowadzenie przegród w pomieszczeniu głównym, z uzasadnionych przyczyn natury weterynaryjnej lub doświadczalnej, na przykład jeżeli jest wymagana indywidualna kontrola ilości przyjmowanej paszy.

Tabela 7.4.

Koniowate

Długość najkrótszej ściany pomieszczenia powinna wynosić co najmniej 1,5 krotność wysokości zwierzęcia w kłębie. Wysokość pomieszczeń wewnętrznych powinna umożliwiać zwierzętom wyprostowanie się do pełnej wysokości.

Wysokość zwierzęcia w kłębie (m)	Minimalna powierzchnia podłogi na jedno zwierzę (m ²)			Minimalna wysokość pomieszczenia (m)
	Dla każdego zwierzęcia utrzymywanego w odosobnieniu lub w grupie do 3 sztuk	Dla każdego zwierzęcia utrzymywanego w grupie 4 lub więcej sztuk	Stanowisko porodowe/klacz ze źrebkiem	
1,00 do 1,40	9,0	6,0	16	3,00
ponad 1,40 do 1,60	12,0	9,0	20	3,00
ponad 1,60	16,0	$(2 \times WK)^2$ (*)	20	3,00

(*) W celu zapewnienia odpowiedniej przestrzeni wymiary powierzchni dla każdego zwierzęcia są obliczone na podstawie wysokości w kłębie (WK).

8. Ptaki

Tabela 8.1.

Kura domowa

W przypadku, gdy ze względów naukowych niemożliwe jest zapewnienie minimalnych wymaganych wymiarów pomieszczenia, czas trwania ograniczonej swobody powinien być uzasadniony przez użytkownika w uzgodnieniu z lekarzem weterynarii. W takich okolicznościach ptaki można utrzymywać w mniejszych pomieszczeniach zawierających odpowiednie urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej 0,75 m².

Masa ciała utrzymywanych ptaków (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia na jednego ptaka (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
do 200	1,00	0,025	30	3

ponad 200 do 300	1,00	0,03	30	3
ponad 300 do 600	1,00	0,05	40	7
ponad 600 do 1 200	2,00	0,09	50	15
ponad 1 200 do 1 800	2,00	0,11	75	15
ponad 1 800 do 2 400	2,00	0,13	75	15
ponad 2 400	2,00	0,21	75	15

Tabela 8.2.

Indyk domowy

Wszystkie boki pomieszczenia, w którym utrzymywane są indyki, mają długość co najmniej 1,5 m. W przypadku, gdy ze względów naukowych niemożliwe jest zapewnienie minimalnych wymaganych wymiarów pomieszczenia, czas trwania ograniczonej swobody powinien być uzasadniony przez użytkownika w uzgodnieniu z lekarzem weterynarii. W takich okolicznościach ptaki można utrzymywać w mniejszych pomieszczeniach jednocześnie zapewniając im urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej 0,75 m² i o minimalnej wysokości pomieszczenia wynoszącej 50 cm dla ptaków poniżej 0,6 kg, 75 cm dla ptaków poniżej 4 kg i 100 cm dla ptaków powyżej 4 kg. W pomieszczeniach tych można utrzymywać małe grupy ptaków zgodnie z dopuszczalnymi wielkościami powierzchni określonymi w tabeli 8.2.

Masa ciała utrzymywanych ptaków (kg)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia na jednego ptaka (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
do 0,3	2,00	0,13	50	3
ponad 0,3 do 0,6	2,00	0,17	50	7
ponad 0,6 do 1	2,00	0,30	100	15
ponad 1 do 4	2,00	0,35	100	15
ponad 4 do 8	2,00	0,40	100	15
ponad 8 do 12	2,00	0,50	150	20
ponad 12 do 16	2,00	0,55	150	20
ponad 16 do 20	2,00	0,60	150	20
ponad 20	3,00	1,00	150	20

Tabela 8.3.

Przepiórki

Masa ciała utrzymywanych ptaków (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Powierzchnia na jednego ptaka trzymanego w parze (m ²)	Powierzchnia na każdego dodatkowego ptaka trzymanego w grupie (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
do 150	1,00	0,5	0,10	20	4
ponad 150	1,00	0,6	0,15	30	4

Tabela 8.4.

Kaczki i gęsi

W przypadku, gdy ze względów naukowych niemożliwe jest zapewnienie minimalnych wymaganych wymiarów pomieszczenia, czas trwania ograniczonej swobody powinien być uzasadniony przez użytkownika w uzgodnieniu z lekarzem weterynarii. W takich okolicznościach ptaki można utrzymywać w mniejszych pomieszczeniach jednocześnie zapewniając im urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej 0,75 m². W pomieszczeniach tych można utrzymywać małe grupy ptaków zgodnie z dopuszczalnymi wielkościami powierzchni określonymi w tabeli 8.4.

Masa ciała utrzymywanych ptaków (g)	Minimalna powierzchnia pomieszczenia (m ²)	Powierzchnia na jednego ptaka (m ²)*	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)
Kaczki				
do 300	2,00	0,10	50	10
ponad 300 do 1 200**)	2,00	0,20	200	10
ponad 1 200 do 3 500	2,00	0,25	200	15
ponad 3 500	2,00	0,50	200	15
Gęsi				
do 500	2,00	0,20	200	10
ponad 500 do 2 000	2,00	0,33	200	15
ponad 2 000	2,00	0,50	200	15
(*) Powierzchnia ta obejmuje sadzawkę w pomieszczeniu o minimalnej powierzchni 0,5 m ² na 2 m ² i minimalnej głębokości 30 cm. Sadzawka może zajmować do 50 % minimalnej powierzchni pomieszczenia.				
(**) Ptaki przed opierzeniem mogą być utrzymywane w pomieszczeniach o minimalnej wysokości 75 cm.				

Tabela 8.5.

Kaczki i gęsi: minimalne rozmiary sadzawki^(*)

	Powierzchnia (m ²)	Głębokość (cm)
Kaczki	0,5	30
Gęsi	0,5	od 10 do 30

^(*) Rozmiary sadzawki podano dla pomieszczenia o powierzchni 2 m². Sadzawka może zajmować do 50 % minimalnej powierzchni pomieszczenia.

Tabela 8.6.

Gołębie

Pomieszczenia są długie i wąskie (na przykład 2 m na 1 m), aby ptaki mogły odbywać krótkie loty.

Liczebność grupy	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)	Minimalna długość grzędę na jednego ptaka (cm)
do 6	2	200	5	30
od 7 do 12	3	200	5	30
dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej ponad 12 sztuk	0,15		5	30

Tabela 8.7.

Amadyna zebrowata

Pomieszczenia są długie i wąskie (na przykład 2 m na 1 m), aby ptaki mogły odbywać krótkie loty. W badaniach hodowlanych pary lęgowe mogą być utrzymywane w mniejszych pomieszczeniach jednocześnie zapewniając im urozmaicenie warunków bytowania, o minimalnej powierzchni podłogi równej 0,5 m² i minimalnej wysokości pomieszczenia 40 cm. Czas trwania ograniczonej swobody ptaków powinien być uzasadniony przez użytkownika w uzgodnieniu z lekarzem weterynarii.

Liczebność grupy	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna liczba karmników
do 6	1,0	100	2
od 7 do 12	1,5	200	2
od 13 do 20	2,0	200	3
dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej ponad	0,05		1 na 6 ptaków

Liczebność grupy	Minimalna wielkość pomieszczenia (m ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia (cm)	Minimalna liczba karmników
20 sztuk			

9. Płazy

Tabela 9.1.

Wodne ogoniaste

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm ²)	Minimalna powierzchnia lustra wody na każde dodatkowe zwierzę w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 10	262,5	50	13
ponad 10 do 15	525	110	13
ponad 15 do 20	875	200	15
ponad 20 do 30	1 837,5	440	15
ponad 30	3 150	800	20

^(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.

Tabela 9.2.

Wodne bezogonowe^(*)

Długość ciała ^(**) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm ²)	Minimalna powierzchnia lustra wody na każde dodatkowe zwierzę w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna głębokość wody (cm)
mniej niż 6	160	40	6
od 6 do 9	300	75	8
ponad 9 do 12	600	150	10
ponad 12	920	230	12,5

^(*) Wymagania odnoszą się do zbiorników przeznaczonych do utrzymywania, a nie do zbiorników stosowanych do zapładniania naturalnego i stymulacji znoszenia jaj ze względu na wydajność hodowlaną, ponieważ te procedury wymagają mniejszych zbiorników. Wymagane wymiary podano dla zwierząt dorosłych w oznaczonych kategoriach rozmiarów; młode i kijanki należy przenieść lub zmienić wymiary pomieszczenia zachowując proporcje określone w tabeli 9.2.

^(**) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.

Tabela 9.3.

Ziemnowodne okresowo wodne bezogonowe

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna wielkość pomieszczenia ^(**) (cm ²)	Minimalna powierzchnia na każde dodatkowe zwierzę w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(***) (cm)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 5,0	1 500	200	20	10
ponad 5,0 do 7,5	3 500	500	30	10
ponad 7,5	4 000	700	30	15

(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.

(**) Jedna trzecia powierzchni podłoża ziemnego, dwie trzecie powierzchni wodnej, o głębokości umożliwiającej zwierzętom zanurzenie się.

(***) Mierzona od powierzchni podłoża ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

Tabela 9.4.

Ziemnowodne okresowo ziemne bezogonowe

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna wielkość pomieszczenia ^(**) (cm ²)	Minimalna powierzchnia na każde dodatkowe zwierzę w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(***) (cm)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 5,0	1 500	200	20	10
ponad 5,0 do 7,5	3 500	500	30	10
ponad 7,5	4 000	700	30	15

(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.

(**) Dwie trzecie powierzchni podłoża ziemnego, jedna trzecia powierzchni wodnej, o głębokości umożliwiającej zwierzętom zanurzenie się.

(***) Mierzona od powierzchni podłoża ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

Tabela 9.5.

Drzewne bezogonowe

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna wielkość pomieszczenia ^(**) (cm ²)	Minimalna powierzchnia na każde dodatkowe zwierzę w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(***) (cm)
do 3,0	900	100	30
ponad 3,0	1 500	200	30

^(*) Mierzona od pyszczka do otworu kloaki.
^(**) Dwie trzecie powierzchni podłoża ziemnego, jedna trzecia powierzchni wodnej, o głębokości umożliwiającej zwierzętom zanurzenie się.
^(***) Mierzona od powierzchni podłoża ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

10. Gady

Tabela 10.1.

Żółwie wodne

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm ²)	Minimalna powierzchnia lustra wody na każde dodatkowe zwierzę w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna głębokość wody (cm)
do 5	600	100	10
ponad 5 do 10	1 600	300	15
ponad 10 do 15	3 500	600	20
ponad 15 do 20	6 000	1 200	30
ponad 20 do 30	10 000	2 000	35
ponad 30	20 000	5 000	40

^(*) Mierzona w linii prostej od przedniej do tylnej krawędzi skorupy.

Tabela 10.2.

Węże ziemne

Długość ciała ^(*) (cm)	Minimalna powierzchnia podłogi (cm ²)	Minimalna powierzchnia na każde dodatkowe zwierzę w utrzymywaniu grupowym (cm ²)	Minimalna wysokość pomieszczenia ^(**) (cm)
do 30	300	150	10
ponad 30 do 40	400	200	12
ponad 40 do 50	600	300	15
ponad 50 do 75	1 200	600	20
ponad 75	2 500	1 200	28

^(*) Mierzona od pyszczka do końca ogona.

^(**) Mierzona od powierzchni podłoża ziemnego do wewnętrznej górnej części terrarium; wysokość pomieszczenia jest ponadto dostosowana do architektury wnętrza.

Załącznik nr 2

MINIMALNE WYMAGANIA, JAKIE POWINIEN SPEŁNIAĆ OŚRODEK W ZAKRESIE TEMPERATURY
WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ DLA ZWIERZĄT UTRZYMYWANYCH W KLATKACH,
KOJCACH LUB NA WYBIEGACH

Gatunki zwierząt lub grupy gatunków	Optymalny przedział temperatury (°C) ^{*)}
marmozety i tamaryny	23-28
małpy płaskowate	22-26
makaki niedźwiedzie i rezusy	16-25
makaki długoogoniaste	21-28
pawiany	16-28
mysz domowa (<i>Mus musculus</i>) szczur wędrowny (<i>Rattus norvegicus</i>) chomik syryjski (<i>Mesocricetus auratus</i>) chomik chiński (<i>Cricetulus griseus</i>) myszokoczek mongolski (<i>Meriones unguiculatus</i>) świnka morska (<i>Cavia porcellus</i>)	20-24
królik europejski (<i>Oryctolagus cuniculus</i>) kot domowy (<i>Felis catus</i>) pies domowy (<i>Canis familiaris</i>)	15-21
fretki	15-24
przepiórki gołębie kaczki domowe gęsi kury domowe indyki domowe	15-25

^{*)} Zwierzęta bardzo młode lub bezwłose należy utrzymywać w temperaturze wyższej niż podana w tabeli, dostosowanej do ich wymagań.

MINIMALNE WYMAGANIA, JAKIE POWINIEN SPEŁNIAĆ OŚRODEK W ZAKRESIE ZALECANEGO OKRESU
KWARANTANNY DLA NIEKTÓRYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT

Gatunki	Dni
mysz domowa (<i>Mus musculus</i>)	5-15
szczur wędrowny (<i>Rattus norvegicus</i>)	5-15
świnka morska (<i>Cavia porcellus</i>)	5-15
chomik syryjski (<i>Mesocricetus auratus</i>)	5-15
królik europejski (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	20-30
kot domowy (<i>Felis catus</i>)	20-30
pies domowy (<i>Canis familiaris</i>)	20-30
zwierzęta naczelne	40-60

MINIMALNE WYMAGANIA, JAKIE POWINIEN SPEŁNIAĆ OŚRODEK W ZAKRESIE UTRZYMYWANIA RYB

W ośrodku, w którym utrzymuje się ryby, zapewnia się:

- 1) wystarczającą dla danego gatunku ryb ilość wody;
- 2) przepływ wody w systemach recyrkulacji lub filtrowania w akwariach, który:
  - a) utrzymuje parametry jakościowe wody wystarczające do podtrzymania aktywności i czynności fizjologicznych właściwych dla danego gatunku i etapu rozwojowego ryb,
  - b) umożliwia rybom pływanie w naturalnym położeniu i naturalne zachowanie, przy uwzględnieniu ich wielkości, wieku, stanu zdrowia i metody karmienia;
- 3) filtrowanie lub uzdatnianie wody w celu usunięcia substancji szkodliwych dla ryb;
- 4) monitorowanie parametrów jakościowych wody, o których mowa w pkt 2 lit. a;
- 5) możliwość aklimatyzacji i dostosowania się ryb do zmian jakości wody;
- 6) stężenie tlenu w wodzie optymalne dla danego gatunku ryb i dla warunków, w jakich ryby są utrzymywane;
- 7) stężenie związków azotu w wodzie na poziomie nieszkodliwym dla zdrowia ryb;
- 8) wartość pH wody optymalną dla danego gatunku ryb, utrzymywaną na stabilnym poziomie;
- 9) optymalne zasolenie wody dla danego gatunku ryb i ich etapu rozwojowego;
- 10) stopniowe zmiany zasolenia i temperatury wody;
- 11) optymalną temperaturę wody dla danego gatunku ryb, utrzymywaną na stabilnym poziomie;
- 12) cykl dobowy oświetlenia optymalny dla danego gatunku ryb;
- 13) ograniczenie hałasu do poziomu tolerancji danego gatunku ryb;
- 14) oddzielenie, o ile jest to możliwe, ze względów technicznych lub organizacyjnych, urządzeń powodujących hałas lub wibracje, od akwariów z rybami;
- 15) optymalne dla danego gatunku ryb zagęszczenie w akwariach, uwzględniające ich potrzeby środowiskowe, stan zdrowia i dobrostan;
- 16) urozmaicone środowisko bytowania w akwariach, zapewniające w razie potrzeby kryjówki lub podłoże denne, chyba że charakterystyka behawioralna danego gatunku ryb wskazuje, że nie są im one potrzebne;
- 17) karmę dostosowaną do danego gatunku ryb, w ilościach i z częstotliwością odpowiadającym potrzebom ryb, przy uwzględnieniu szczególnych potrzeb ryb w fazie larwalnej podczas przejścia z pokarmu żywego na sztuczny;
- 18) ograniczenie czynności wymagających kontaktu fizycznego z rybami.